

Kolik bylo pošt ve čtyřech městech pražských

Správně bych měla napsat „v královském hlavním městě Praze“, které vzniklo spojením čtyř měst v roce 1784. Velikost Prahy se pozměnila připojením Josefova v roce 1850 a tzv. Velká Praha vznikla až ve století dvacátém.

Ušetřím sebe i čtenáře zbytečného úvodního popisu o vývoji poštovníctví. Bylo a je o něm sepsáno tolik, že jsem poslední z nejposlednějších, kdo by se pokoušel chodit s jakousi troškou do mlýna. Námět se mi zalíbil spíš proto, že naše rodina měla a má vazby na poštu. Při našich povahách nechybí ani stavovská čest, která k takové službě stále patří. Poštovní provoz tedy známe. Poměry, v jakých pracovali pošťáci dříve, si můžeme přiblížit nejlíp opět z pera I. Herrmanna.

Velmi rádi jsme chodívali na poštu, s čímkoli nebo pročkoli, tam bylo vždycky dlouhé čekání, nebo aspoň jsme si to nějak prodloužili. A když jsme u pošty – dnešní mladé a mladší pokolení sotva ví, že nebyla pošta odjakživa v ulici Jindřišské¹, kde stojí nyní. Za starých časů, ve století osmnáctém a ještě devatenáctém byla pošta na Malé Straně. Za našeho mládí, před lety padesáti a dávněji, byla pošta na nároží náměstí Josefského a Poříčí, proti posavadnímu klášteru kapucínskému a proti bývalé kadetce², na jejímž místě stojí nyní pražský Obecní dům.

Ani tato budova (viz obrázek) nebyla prastará, pocházela teprve z r. 1842, ale byla to pravá haluzna rakouského erárního slohu. Zvláště její místnosti přízemní, kde se podávaly balíčky, peníze a dopisy, byly nevlídné a těsné. Jejich stísněnost a nepohodlí bylo rozmnoženo ještě všelikým bedněním, katry, „fršláky“³ a přepážkami, jakými se vždy „upravovaly“ hotové již stavby k úřadování. Páni ministři neměli nikdy ponětí o požadavcích praktických, erární architekti rovněž ne. Postavili nějakou boudu, rozdělenou na všeliké světnice a světničky, a po čase teprve tesaři a truhláři musili nadělati do vnitřků šalování, kukaní a klecí, že takové úřadovny vypadaly jako horší zvěřince. Nebylo tam světla, nebylo vzduchu, nebylo dost místa.

Všechny tři budovy zachycené na fotografii v roce 1898 stále stojí. Z Josefských kasáren je OC Palladium, uprostřed je kostel sv. Josefa a první zprava je původní budova pošty.

Přibližně naproti kostelu stával kapucínský klášter, náměstí se proto jmenovalo Kapucínské. Podle kostela pak Josefské, 1916 – 1918 Frant. Josefa I., dále náměstí Republiky. Za protektorátu to bylo Hybernské a po válce opět Republiky.

Zdá se, že Starému i Novému městu musela stačit jedna pošta. Jenže si lidé nepsali a neposílali balíčky každý týden a hlavně jim nebylo zatěžko dojít někam půlhodinku i víc pěšky. Přesto v roce 1900 na tom ve srovnání s jinými zeměmi byla monarchie velmi dobře. Na jeden poštovní úřad tu připadalo 44 km² a na jednoho občana 40 zásilek ročně, naproti tomu v Rusku to byly téměř dva tisíce km² /4 zásilky a třeba ve Francii to byla jedna pošta na 95 km²/26 podání na jednoho člověka.

Ráda vzpomínám na jednu málo obvyklou zásilku, doručenu do Vokovic někdy v padesátých letech 20. století. Můj vodňanský strejda nám poslal zajíce. Podle předpisů měl jeho úlovek zabalenou hlavu a na zadních běhácích byla přivázaná adresní cedulka z tvrdého kartonu. Bavím se představou, jak by se asi na takový „balík“ zatvářili na poště dnes ...

¹ Rozsáhlá novorenesanční budova byla postavená v letech 1871–1874 a později byla ještě rozšiřována.

² Pohlednice s kadetkou je na další stránce.

³ Malý prostor ve skladišti, často jen sbitý z prken.

12.-9. 98.

1848-1898

Gebr. Künzli, Zürich, Dépôt Nr. 663

K. u. k. Infanterie-Cadettenschule in Prag

liebe Lesende! Mein Herz ist voll froher über die Mutter und
 um sehr, dass Du hier in der Welt bist. Dank ist nicht
 möglich Dir eine Karte zu schreiben. Aber von der
 Mutter ist es mir so sehr lieb, dass Du in
 der Welt bist und ein Kind bist. Auch die Mutter
 dankt: Das Kind ist gesund. Wenn wir hier sind
 und es wird Dir und Mutter. Ich hoffe die Mutter ob der
 Mutter bald und glücklich sein. Deine Mutter, Sophie, die II. Hg. Josef B. Oberst

ad hoc nicht schreiben wird, wird ich nicht, ich hoffe es wird die Mutter und die Mutter und die Mutter.
 Mutter bald und glücklich sein. Deine Mutter, Sophie, die II. Hg. Josef B. Oberst